

MASARYKOVA UNIVERZITA V BRNĚ

Fakulta sociálních studií

Katedra mezinárodních vztahů a evropských studií

VZTAHY EVROPSKÉ UNIE S JAPONSKEM

EU jako globální aktér (EVS 137)

Vypracovala: **Tereza Kučerová** (UČO 102753)

Mezinárodní vztahy a evropská studia – Politologie

bakalářské (prezenční) studium

imatrikulační ročník 2003

V Brně, 7.12.2004

Vztahy Evropské unie s Japonskem se neustále pozitivně vyvíjejí ve všech oblastech. Roku 1991 bylo vydáno politické prohlášení o vztazích mezi Evropskými Společenstvími a Japonskem ustanovující cíle a strukturu pro politické dialogy na všech úrovních. Toto prohlášení obsahovalo společné cíle založené na společných principech, zahrnujících nutnost podpory svobody, demokracie, respektování lidských práv a společný postoj k principu tržní ekonomie sdílené jak EU, tak Japonskem. Zároveň byla ustanovena každoroční setkání zabývající se vyhodnocováním a prohlubováním další spolupráce. Konkrétněji se jedná o každoroční summit mezi předsedou Evropské rady, Evropské komise a japonským předsedou vlády. Současně každého půl roku probíhají setkání mezi ministry zahraničí členských států EU s japonským ministrem zahraničí a mezi tzv. Trojkou EU¹ a Japonskem na úrovni vysokých politických představitelů státu. Dále pak probíhají setkání na meziparlamentní úrovni.

Dalším důležitým dokumentem zakotvující euro-japonské vztahy se stal Akční plán, který byl přijat na desátém summitu v Bruselu v prosinci roku 2001, jenž upevňuje spolupráci na dalších deset let ve smyslu společné budoucnosti. V podstatě navazuje na prohlášení z roku 1991, obecné principy a cíle zůstaly platné. Akční plán zahrnuje čtyři hlavní cíle:

- podpora míru a bezpečnosti,
- upevňování ekonomického a obchodního partnerství,
- vyrovnání se s globálními a společenskými problémy,
- přibližování lidí a kultury.

Realizace Akčního plánu nyní probíhá v plném proudu.

POLITICKÉ VZTAHY

Posilování politických vztahů mezi Japonskem a EU zůstává primárním cílem. Bilaterální politické dialogy jsou vcelku rozvinuté. Každá strana aktivně spolupracuje při vzájemné pomoci. Například Japonsko je velmi štědrým a vítaným dárcem při rekonstrukci a rehabilitaci Bosny a Hercegoviny, Kosova, Srbska a okolních území. Navíc přispívá i k Paktu stability v jihovýchodní Asii. Tomuto regionu přislíbilo přes 1 miliard Eur. Japonsko si velice dobře uvědomuje závažnost této záležitosti a chápe, proč je důležité připojit se k celosvětovým snahám o navrácení a udržení míru v této oblasti. Ačkoli situace v těchto státech nepředstavuje přímou hrozbu pro japonskou státní bezpečnost, mohlo by dojít k destabilizaci celé Evropy a to už by ohrozilo jeho důležité zájmy.

¹ Jedná se o předsedu rady EU, vysokého zmocněnce pro společnou zahraniční a bezpečnostní politiku a evropského komisaře zodpovědného za SZBP (zakotveno v Amsterdamské smlouvě)

Na druhou stranu EU značně podporuje japonské zájmy, jako jsou například snahy regulace populace a udržení míru a bezpečnosti na Korejském poloostrově. Spolu s USA je EU členem projektu KEDO (Korean Peninsula Energy Development Organisation). Poskytuje potravinovou a humanitární pomoc Severní Koreji, aby pomohla překonat nedostatek jídla a humanitární následky špatné ekonomické situace. Svým působením napomáhá EU Severní Koreji aktivně se zapojit do činností mezinárodních organizací. EU a Japonsko jsou významné ekonomické mocnosti usilující o mezinárodní politický vliv.

Přestože je euro-japonská spolupráce již na vysoké úrovni, obě dvě strany souhlasí s tím, že je nutné tyto vztahy dále upevňovat a prohlubovat. Tato myšlenka byla hlavní náplní velmi důležitého projevu japonského ministra zahraničí Kona, který přednesl v lednu roku 2000 v Paříži. Vyložil svoji představu o vývoji euro-japonských vztahů, což přineslo velmi pozitivní ohlas EU.

EKONOMICKÉ VZTAHY

EU a Japonsko tvoří dva hlavní pilíře světové ekonomiky a obchodu. Třetím pilířem jsou Spojené státy. Společně tvoří asi dvě pětiny celosvětového hrubého domácího produktu. Japonsko představuje největší ekonomickou mocnost v Asii a je také největším asijským obchodním partnerem Evropské unie. V letech 1995 až 1999 zaznamenal obchod mezi EU a Japonskem obrovskou expanzi. Vývoz vzrostl na obou stranách téměř o polovinu. Během posledního desetiletí vzrostl japonský export do EU o 40% (z 50,1 miliard Eur na 72,3 miliard Eur), zatímco export z EU do Japonska se téměř zdvojnásobil (z 28,8 Eur na 53,7 miliard Eur). Nyní je Japonsko třetím největším dovozcem EU a EU je druhým největším dovozcem Japonska. V oblasti přímých zahraničních investic bylo možné pozorovat podobný vzrůst. V minulosti byly přímé zahraniční investice z EU do Japonska poměrně nízké ve srovnání s japonskými investicemi do EU. Hodnota investic se téměř srovnala také v období 1995 až 1999. Roku 1999 stoupla hodnota investic proudící z EU o 247% a téměř na stejné úrovni zůstala dodnes. 1. ledna 2002 vstoupila v platnost Smlouva o vzájemném uznání (MRA), což uvítaly obě strany. Tato smlouva vývozcům každoročně ušetří zhruba 400 milionů Eur. Jedná se o usnadnění bilaterální obchodní spolupráce.

Evropská unie a Japonsko vytvořili velmi blízkou spolupráci i v rámci Světové obchodní organizace. Rozvoj této spolupráce je rovněž součástí Akčního plánu. Blízká spolupráce, která přispěla k úspěšnému průběhu vládní schůze WTO konané v Kataru roku 2001, vedla k přijetí tzv. Doha Development Agenda. Oba partneři zde zdůrazňují nezbytnost začít novou vlnu jednání s ostatními členy WTO, aby povzbudili jejich aktivní participaci na pomoci

rozvojovým zemím tím, že budou věnovat značnou pozornost jejich zájmům a potřebám. Dále Japonsko a EU společně usilovali o umožnění vstupu Číny a Taiwanu do WTO v prosinci roku 2001.

Nyní se ovšem podstata euro-japonských dialogů změnila. Zatímco v minulosti byli stěžejní obchodní vztahy, dnes se spíše orientují na splnění požadavků Evropské unie na deregulaci cen a strukturální reformy v Japonsku. O problematice deregulace jedná EU s Japonskem každoročně od roku 1994 na schůzích, kde každá strana uvede své požadavky.

EU a Japonsko spolupracuje v mnoha oblastech. Neustále jsou řešena témata týkající se průmyslu, vědy a technologie, výzkumu, telekomunikací, služeb, sociálních záležitostí, rozvojové pomoci, ochraně životního prostředí, finančních a dopravních záležitostí atd. V posledních letech se euro-japonská spolupráce zaměřuje hodně na informační technologii a elektronický obchod. Zároveň byla dokončena jednání o nukleární bezpečnosti. V současnosti je aktuální otázka boje proti terorismu.

„LIDÉ LIDEM“

Jak již bylo zmíněno, jedním ze čtyř hlavních cílů Akčního plánu je přibližování lidí a kultury. Toto spojení mezi lidmi a mezi tak odlišnými kulturami obou regionů je označováno za velmi málo rozvinuté a je překážkou pro vytvoření silných a efektivních politických vztahů. Obě strany si přejí rozšiřovat oblast společných hodnot a zájmů. V samotném Akčním plánu jsou zakotveny různé návrhy, jak oboustranně přiblížit občany EU a Japonska. Z tohoto důvodu Japonsko společně s EU zorganizovali sympozium skládající se z intelektuálů, politiků, expertů a novinářů, aby jednali o tom, jak může EU a Japonsko nejlépe rozvíjet sociální vztahy, kulturní styky a různé výměnné programy v obou regionech. Toto symposium bylo zorganizováno japonským ministerstvem zahraničím, tehdy předsedajícím Dánskem a Evropskou komisí a konalo se v Tokiu 11. listopadu 2002.²

Evropská unie se také snaží otevřít cestu na japonský trh evropským firmám a podnikatelům. Již od roku 1979 na tom pracuje Evropská komise pomocí různých propagačních aktivit. Tyto propagační aktivity jsou známé jako EXPROM program.

² Závěrečná zpráva z tohoto sympozia na http://europa.eu.int/comm/external_relations/japan/ptp/summary1102.pdf

Zdroj:

http://europa.eu.int/comm/external_relations/japan/intro/index.htm

http://jpn.cec.eu.int/home/index_en.php